

ศิลปิน...ศิลปิน*

ดร.โสเมสุดา ลียะวณิช

อธิบดีหญิงคนที่ ๓ ของกรมศิลปากร

พิมพ์พรรณ ไพบูลย์หวังเจริญ**

กรมศิลปากรเป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการอนุรักษ์ ส่งเสริมสร้างสรรค์ สืบทอด ทำนุบำรุงและเผยแพร่วิทยาการด้านศิลปวัฒนธรรมของชาติหลายสาขา ทั้งด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ ศิลปกรรม งานช่างสิบหมู่ สถาปัตยกรรม โบราณคดี พิพิธภัณฑสถาน หอสมุด และหอจดหมายเหตุทั่วประเทศ รวมทั้งยังต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารจัดการภารกิจต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดีทุกปีงบประมาณ จึงนับว่าเป็นภารกิจที่ค่อนข้างหนักและกว้างขวางมาก ดังนั้นการมีอธิบดีกรมศิลปากรเป็นผู้หญิงจึงเป็นเรื่องพิเศษ สะท้อนคุณสมบัติพิเศษที่น่าสนใจควรนำมาเป็นแบบอย่างนิตยสารศิลปกรรมฉบับนี้จึงภูมิใจนำเสนอเรื่องราวบางส่วนเกี่ยวกับชีวิตของอธิบดีหญิงคนที่ ๓ ของกรมศิลปากร **ดร.โสเมสุดา ลียะวณิช**

* หมายถึง ผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญในงานสาขาต่าง ๆ ทุกด้านอันเป็นภารกิจของกรมศิลปากร.

** นักภาษาโบราณเชี่ยวชาญ (ด้านภาษาโบราณ) สำนักหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร.

ชีวิตวัยเยาว์

ดร.โสมสุตา ลียะวณิช มีสกุลเดิมว่า รัตนิน เกิดเมื่อเดือนกันยายน พุทธศักราช ๒๔๙๕ ที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีน้องชาย ๓ คน ท่านเล่าว่า “คุณพ่อมีอาชีพวิศวกรโรงงานน้ำตาล คุณแม่รับราชการเป็นครูสอนภาษาอังกฤษแต่ไม่ได้เป็นผู้สอนภาษาอังกฤษให้โดยตรง คุณแม่มักจะซื้อ นิตยสารภาษาอังกฤษมาอ่านและแปลให้ลูก ๆ ฟัง รวมทั้งหนังสือการ์ตูนภาษาอังกฤษ นิทานอีสป และนิทานกริมม์ เป็นต้น จึงคุ้นเคยกับภาษาอังกฤษ ค่อนข้างมากมาตั้งแต่ยังเด็ก จนเป็นพื้นฐานให้มีความรู้และใช้ภาษาได้เป็นอย่างดีจนปัจจุบัน”

การศึกษา

ด้วยเหตุที่คุณพ่อเป็นวิศวกรโรงงานน้ำตาล ครอบครัวของท่านจึงได้โยกย้ายไปอยู่จังหวัดต่าง ๆ สมัยที่ท่านเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ คุณพ่อย้ายไปอยู่ที่อำเภอปรานบุรี ทำให้ท่านต้องเข้าโรงเรียนที่อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ท่านเล่าถึงโรงเรียนชั้นประถมศึกษาที่เคยเรียนด้วยความประทับใจว่า “ป.๓ เรียนที่หัวหิน โรงเรียนชื่อ รัชชวิทยา เป็นโรงเรียนในเครือโรงเรียนสมถวิล เพราะครูใหญ่ของทั้ง ๒ โรงเรียนนี้เป็นเครือญาติกันจึงสอนภาษาอังกฤษตั้งแต่ชั้นประถมเหมือนกัน โรงเรียนนี้เปิดอยู่ ๑๔ - ๑๕ ปีเท่านั้น ปัจจุบันเลิกกิจการไปแล้ว”

ต่อมาท่านเข้าศึกษาและเป็นนักเรียนประจำที่โรงเรียนราชินี ถนนมหาธาราช ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ (ป.๕) จนถึงมัธยมศึกษาปีที่ ๕ (ม.๕) รวมเวลานานถึง ๘ ปี ท่านเล่าถึงความ

ประทับใจในชีวิตนักเรียนประจำว่า “การเป็นนักเรียนประจำทำให้เข้มแข็ง มีระเบียบ อดทน ต้องคิดเอง ทำเอง ตรงต่อเวลา และสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่ดีตัวมาจนถึงปัจจุบัน”

นอกจากนั้นสมัยเป็นนักเรียนประจำ ท่านยังเป็นนักกิจกรรมด้วยด้วย ท่านบอกว่า “พี่เป็นเด็กกิจกรรมไม่ได้เรียนเก่งมาก ต้องเป็นนายหมวดมีหน้าที่ดูแลนักเรียนรุ่นน้องในโรงเรียน ตอนอยู่ ม.๕ เพื่อน ๆ ๕ - ๖ คนชวนกันไปสอบชิงทุนโครงการนักเรียนแลกเปลี่ยนของมูลนิธิการศึกษาและวัฒนธรรมสัมพันธ์ไทย - นานาชาติ (AFS - American Field Service) ปรากฏว่า โสมสุตา รัตนิน สอบคัดเลือกเป็น ๑ ในนักเรียนทุนทั่วประเทศจาก ๑๐๒ คน”

“การที่พี่ชอบเรียนภาษาอังกฤษและเรียนได้ดีส่วนหนึ่งมาจากครู ตอนอยู่ ป.๕ ครูสอนภาษาอังกฤษน่ารักก็เลยชอบมาตั้งแต่นั้น ตอน ม.๓ ที่โรงเรียนราชินี พี่ก็ได้มีโอกาสเรียนกับครูหม่อมเอลิสะเบธ จักรพงษ์ ณ อยุธยา^๑ ในพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์^๒”

ท่านอธิบตีได้เล่าถึงประสบการณ์ในโรงเรียนราชินีอีกว่า “ท่านอาจารย์ใหญ่ (หม่อมเจ้าอัจฉรวรรณี เทวกุล) ได้คัดเลือกนักเรียนที่พูดภาษาอังกฤษได้ดีเพื่อไปแสดงหน้าพระที่นั่งเนื่องในวันประสูติสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ที่วังรื่นฤดี เป็นการขับร้องเพลงประสานเสียง เพลงพระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ชื่อเพลง “O I Say”

^๑ นามเดิม หม่อมเอลิสะเบธ ฮันเตอร์ (Elisabeth Hunter) เป็นชาวอังกฤษ.

^๒ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์ โอรสพระองค์เดียวในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนาถ กรมหลวงพิษณุโลกประชานาถ และหม่อมดัทธิน ชวรัสเชีย.

สอบเข้าเรียนต่อในคณะโบราณคดี

ท่านอธิบดีเลือกเรียนสายศิลปะขณะเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.ศ.๔ – ม.ศ.๕) เพราะชอบทั้งภาษาอังกฤษและภาษาไทย ท่านเล่าว่า “พี่มีครูภาษาไทย ชื่อ ครูประยงค์ศรี อุณหูรูป พี่มักจะสอบได้คะแนนภาษาไทยดีมาก พี่รักและสนิทกับครูมาก คุณครูมีลูกสาวเรียนอยู่คณะโบราณคดี ชื่อ ศิเรมอร อุณหูรูป มีชื่อเล่น ๆ ว่า พี่เป็ก ซึ่งพี่เป็กมักจะมาหาคุณครูบ่อย ๆ พี่ก็น่าจะได้แบบมาจากลูกครูประยงค์ศรี จึงมาสอบเข้าคณะโบราณคดีได้เมื่อพุทธศักราช ๒๕๑๒ รุ่นเดียวกับนายสด แดงเอียด นายสหวัดมนต์ แนนหนา และนายเทือง สกกุลดี แต่คุณลุงอยากให้ไปสอบเข้ามหาวิทยาลัยใหม่ เพราะครอบครัวของเราส่วนใหญ่เป็นแพทย์กับวิศวกรเท่านั้น ในช่วงนั้นต้องตัดสินใจเลือกเรียนระหว่างคณะโบราณคดีกับการรับทุน AFS การตัดสินใจครั้งนี้เป็นการตัดสินใจครั้งสำคัญในการศึกษา สุดท้ายจึงไปรับทุน AFS ก่อนเป็นเวลา ๑ ปี และกลับมาศึกษาต่อที่คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากรในปีถัดไป”

ขณะที่ท่านอธิบดีไปเป็นนักเรียนทุน AFS มีเพื่อนคู่หูที่ไปจากคณะโบราณคดี ๑ คน ชื่อ นางผาณิต ฌ ลำปาง ปัจจุบันยังคงคบหาสนิทสนมกันเหมือนเดิม แม้ว่าเพื่อนคนนี้จะไม่ได้เลือกเรียนโบราณคดีก่อนประวัติศาสตร์เหมือนท่านอธิบดีก็ตาม ท่านเล่าต่อว่า

“ตอนกลับมาจากอเมริกาได้มาเข้าเรียนร่วมกับรุ่นน้อง ๑ ปี มีเพื่อนร่วมรุ่นคือ นายอำพัน กิจงาม นายสุรศักดิ์ ศรีสำอาง นางประพิศ พงศ์มาศ นางวิสันธนี โพธิสุนทร ตอนเรียนพี่ต้องออกไปชูดค้นทางโบราณคดีอยู่หลายปี ตอนอยู่ปี ๒ พี่ไปชูดที่เชียงใหม่ ปี ๓ ไปชูดที่ศรีสะเกษ ยังไม่ครูปิดคุมจนปี ๔ พี่ไปชูดค้นเองที่บ้านเก่า จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อทำวิทยานิพนธ์ ตอนจบได้ไปสอบชิงทุนเรียนต่อ ๒ ทุน คือ ทุนฟูลไบรท์ (Fulbright)

และทุน ก.พ. (คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน) สอบได้ทุน ก.พ. แต่คณะกรรมการคัดเลือกให้ข้าราชการเป็นผู้ได้รับทุนไปก่อน หลังจากนั้นอีก ๑ ปี จึงไปสอบชิงทุนอานันทมหิดล ไปเรียนปริญญาโท มานุษยวิทยา สาขาโบราณคดีก่อนประวัติศาสตร์ ณ มหาวิทยาลัยโอทาโก ประเทศนิวซีแลนด์ สำเร็จการศึกษาเมื่อพุทธศักราช ๒๕๒๒ และรับพระราชทานทุนอานันทมหิดลเรียนต่อปริญญาเอกโบราณคดีก่อนประวัติศาสตร์ ณ มหาวิทยาลัยแห่งชาติออสเตรเลีย ประเทศออสเตรเลีย จบการศึกษาเมื่อพุทธศักราช ๒๕๓๑”

ประวัติรับราชการ

- ภัณฑารักษ์ ๘ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เชียงใหม่ เมื่อ ๑ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๔๑ ถึง ๑๖ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๔๒

เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งเลขาธิการกรม พุทธศักราช ๒๕๔๕

- เลขาธิการกรมศิลปากร เมื่อ ๑๖ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๔๒ ถึง ๒๒ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๔๖

- ผู้อำนวยการสำนักโบราณคดี เมื่อ ๒๒ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๔๖ ถึง ๖ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๔๖

พลเอกหญิง สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยคณะอาจารย์ และนักเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ทดคนศึกษา ณ หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช จังหวัดปทุมธานี เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๔๓

- ผู้อำนวยการสำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เมื่อ ๖ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๔๖ ถึง ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๘
- รองอธิบดีกรมศิลปากร เมื่อ ๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๔๘ ถึง ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๕๐
- ผู้ตรวจราชการกระทรวงวัฒนธรรม เมื่อ ๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐ ถึง ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๕๒
- รองปลัดกระทรวงวัฒนธรรม เมื่อ ๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๒ ถึง ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๕๓
- อธิบดีกรมศิลปากร ตั้งแต่ ๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๓ ถึงปัจจุบัน

เมื่อท่านอธิบดีจบปริญญาเอกกลับมาได้เข้ามาทำงานเป็นลูกจ้างกองโบราณคดีในสมัยนายนิคม มุลิกะคามะ อธิบดีกรมศิลปากร ขณะนั้นดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการกอง ท่านเล่าว่า “เป็นลูกจ้างได้รับมอบหมายให้ทำเรื่องมรดกโลกทั้ง ๓ แหล่ง คือ บ้านเชียง สุโขทัย และอยุธยา จนประสบความสำเร็จได้ขึ้นทะเบียนมรดกโลกและก็เป็นความรู้ติดตัวไปด้วย”

วันที่ ๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๓๒ ได้บรรจุเข้ารับราชการในตำแหน่งนักโบราณคดีระดับ ๔ ณ กองโบราณคดี มีนายนิคม มุลิกะคามะ เป็นผู้อำนวยการกอง และนายพิสิฐ เจริญวงศ์ เป็นหัวหน้านักโบราณคดี ท่านเล่าว่า “ต้องเดินทางทั่วประเทศ ทั้งที่บ้านเชียง และที่อื่น ๆ แล้วก็ยังเป็นผู้รับผิดชอบโครงการศึกษาพื้นที่ประวัติศาสตร์เมืองนครนายก ร่วมกับนายจารึก วิไลแก้ว ด้วย”

“ต่อมาได้มาช่วยราชการเป็นเลขานุการหน้าห้องของนายสุวิชัย รัตมิภูติ อธิบดีกรมศิลปากร พุทธศักราช ๒๕๓๖ ต่อเนื่องมาถึงช่วยราชการเป็นเลขานุการหน้าห้องของนายสมคิด โชติทิวณิชย์ อธิบดีกรมศิลปากร จนถึง พุทธศักราช ๒๕๔๐ จึงได้กลับไปรับราชการที่กองโบราณคดี เป็นนักโบราณคดี ระดับ ๗ ต่อมา พุทธศักราช ๒๕๔๑ - ๒๕๔๒ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้อำนวยการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เชียงใหม่ แต่อยู่ได้ถึงปลายปี ๒๕๔๒ เท่านั้น พลอากาศตรี อารุณ เงินชุกลิน ได้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมศิลปากร ท่านเลือกให้กลับมาเป็นเลขานุการกรมศิลปากร จนถึงสมัยนายสิริชัยชาญ พักจำรูญ ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมศิลปากร พี่จึงเป็นเลขานุการกรมมานานถึง ๓ ปีครึ่ง (พฤศจิกายน ๒๕๔๒ - เมษายน ๒๕๔๖) จากนั้นได้ไปดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักโบราณคดีในพุทธศักราช ๒๕๔๖ และผู้อำนวยการสำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ จนได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมศิลปากร ใน พุทธศักราช ๒๕๔๘ และดำรงตำแหน่งในระดับผู้บริหารของกระทรวงระหว่างพุทธศักราช ๒๕๕๐ - ๒๕๕๓ แล้วกลับมาดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมศิลปากรในพุทธศักราช ๒๕๕๓”

ฯพณฯ เอกอัครราชทูตสาธารณรัฐเช็กประจำประเทศไทยและคณะ ทารือการศึกษา
เปรียบเทียบสภาพจดหมายเหตุในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ณ สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๔๖

จากประสบการณ์ทำงานและความชำนาญ
ในงานโบราณคดีและภาษาอังกฤษ ท่านได้ร่วม
สร้างผลงานทางวิชาการที่เป็นประโยชน์แก่งาน
โบราณคดีมากมาย โดยได้มีบทบาทในการ
เรียบเรียงและแปลหนังสือกรมศิลปากร อาทิ
**หนังสือทฤษฎีและแนวปฏิบัติการอนุรักษ์
อนุสรณ์สถานและแหล่งโบราณคดี** จัดพิมพ์
เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๓๓ เพื่อให้
บุคลากรในสาขาวิชาชีพเฉพาะทางอ่านประกอบ
ความรู้และประยุกต์ใช้ในการยกระดับมาตรฐาน
การดำเนินงานของกรมศิลปากร **หนังสือร่าง
มาตรฐานและแนวปฏิบัติของกรมศิลปากร
ในการดำเนินการโบราณสถาน โบราณคดี
และการพิพิธภัณฑ์** จัดพิมพ์เมื่อพุทธศักราช
๒๕๓๕ เพื่อให้การปฏิบัติงานของกรมศิลปากร
ด้านจัดการมรดกทางโบราณคดีและพิพิธภัณฑ์-
สถานแห่งชาติ บรรลุเป้าหมายตามมาตรฐาน

สากล และเป็นแนวทางในการฝึกอบรม จัดสอน
นักศึกษาสาขาวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง **หนังสือแนวทาง
การจัดการโบราณสถานในบัญชีมรดกทาง
วัฒนธรรมของโลก** จัดพิมพ์เมื่อพุทธศักราช
๒๕๓๘ โดยแปลจากหนังสือภาษาอังกฤษ
ที่เรียบเรียงโดย ICCROM ในหัวข้อ
“Management Guidelines for World Cultural
Heritage Sites” เพื่อเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงาน
สงวนรักษาโบราณสถานประเทศไทยในบัญชีมรดก
โลกในฐานะรัฐสมาชิกของอนุสัญญา และ**หนังสือ
การประกาศนโยบายด้านวัฒนธรรมของนคร
เม็กซิโก ขององค์การยูเนสโก** จัดพิมพ์เมื่อเดือน
ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๔๕ เพื่อเผยแพร่ประกาศ
นโยบายด้านวัฒนธรรมระหว่างชาติให้ประชาชน
ชาวไทยได้เข้าใจระบบและกระบวนการวัฒนธรรม
ตามแนวคิดของสังคมโลก มีการพัฒนาตน สังคม
และประเทศต่อไป

นอกจากความถนัดในงานโบราณคดี ผนวกกับความรู้ที่สั่งสมจากประสบการณ์การทำงานและผู้ทรงคุณวุฒิที่ร่วมงาน รวมถึงความชอบในประวัติศาสตร์โบราณคดี และการหมั่นศึกษาหาความรู้ตลอดเวลาจากหนังสือ ท่านได้นำมาใช้ประโยชน์ในการทำงาน แก่ไขสถานการณ์และผลักดันให้กรมศิลปากรก้าวหน้าทางงานวิชาการ โดยเฉพาะการพัฒนาบุคลากรที่ท่านจะให้ ความสำคัญกับคนและมีความหวังดีแก่ผู้ร่วมงานทุกระดับให้มีการพัฒนาและเป็นที่ศรัทธาแก่ผู้อื่น ท่านได้ส่งเสริมและเร่งให้มีโครงการปรับภาพลักษณ์กรมศิลปากร เน้นการฝึกฝน อบรมทั้งทักษะ บุคลิกภาพ เพื่อให้บุคลากรและองค์กรของกรมศิลปากรเป็นที่น่านับถือและเป็นเอกลักษณ์ในสายตาของสาธารณชน

ความรู้สึกที่ได้เป็นอธิบดีกรมศิลปากร

เมื่อถามถึงความรู้สึกที่ได้กลับมาเป็นอธิบดีกรมศิลปากร ท่านตอบว่า “ดีใจมากที่ได้กลับมาเป็นอธิบดีกรมศิลปากรเพราะเรียนมาทางด้านนี้ งานที่ตรงที่สุดคือ การดูแลรักษาโบราณสถาน แม้จะไม่ได้ฝึกหัดมามากแต่ก็มีพื้นฐานโบราณคดีมาจากการศึกษา ทำให้การทำงานผ่านไปด้วยดีก็พอใจในระดับหนึ่งเพราะประสบการณ์ที่ผ่านมาที่ก็มุ่งมั่นทำหน้าที่ให้ดีที่สุดเสมออยู่แล้ว แต่ก็มีเวลาทำงานน้อย จึงยังทำอะไรไม่เสร็จหลายเรื่อง”

ดังได้กล่าวแล้วว่างานดูแลรักษาโบราณสถานทั่วประเทศเป็นงานที่หนักยิ่ง ประกอบกับบ้านเมืองประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติ เช่น อุทกภัย แผ่นดินไหวแทบทุกภูมิภาค ยิ่งทำให้งานของกรมศิลปากรยุ่งยากมากขึ้น แต่อธิบดีหญิงท่านนี้ก็ได้ย่อท้อ ติดตามสถานการณ์ด้วยตนเอง เพราะความเป็นห่วงในผู้ใต้บังคับบัญชา โบราณสถาน และโบราณคดีที่ประสบภัยในแต่ละพื้นที่

นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ตรวจสภาพโบราณสถานหลังประสบอุทกภัย
ณ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๕๕

แถลงข่าวความคืบหน้าการก่อสร้างพระเมรุ พระราชพิธีพระราชทานเพลิงพระศพ สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๕๔

ร่วมสำรวจสภาพโบราณสถานหลังประสบอุทกภัย กับผู้เชี่ยวชาญด้านการอนุรักษ์จากประเทศญี่ปุ่น ณ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๔

ตรวจสถานการณ์อุทกภัย ณ วัดไชยวัฒนาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔

ตรวจหลักศิลาจารึกในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๕)
ใกล้โรงเรียนเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๕๔

นอกจากนี้ท่านยังต้องปฏิบัติหน้าที่ในเวที
โลกโดยได้รับคัดเลือกให้เป็นคณะกรรมการมรดก
โลกในการประชุมสมัชชาใหญ่สมัยสามัญของรัฐ
ภาคีอนุสัญญาามรดกโลกครั้งที่ ๑๗ และเข้าร่วม

ประชุมแสดงความคิดเห็นในหัวข้อต่าง ๆ ของคณะ
กรรมการมรดกโลกอย่างสม่ำเสมอ เพื่อทำหน้าที่
ปกป้องคุ้มครองมรดกศิลปวัฒนธรรมของมวล
มนุษยชาติให้คงอยู่และสืบทอดอย่างมีคุณค่า

ร่วมหารือกับคณะผู้แทนไทยในการประชุมคณะกรรมการมรดกโลก สมัยสามัญ ครั้งที่ ๓๕
กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส พุทธศักราช ๒๕๕๔

รับเข็มผู้อนุรักษ์มรดกไทยดีเด่นจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เนื่องในวันอนุรักษ์มรดกไทย ๒๕๕๔ เรื่อง “งานช่างหลวง”
เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔

สุขภาพและกำลังใจ

ท่านอธิบดีมีสุขภาพแข็งแรงดีไม่มีโรคประจำตัวใด ๆ แม้โดยความเป็นจริงงานบริหารที่มีบุคลากรมากก็ย่อมต้องมีปัญหามาก แต่ท่านก็มีหลักในการทำงาน คือ ทำทีละวัน ท่านพูดว่า “One day at a time” ดังนั้นท่านจึงมีสุขภาพจิตดี หน้าตาแจ่มใส ดูอ่อนกว่าวัยมาก ท่านบอกว่า “พี่อาจจะดูดูแลและแข็ง พุดจาห้วน ๆ ลั่น ๆ แต่ถ้าพี่รับปากว่าจะช่วยแล้ว พี่จะช่วยจนถึงที่สุด”

เมื่อสอบถามว่าชอบลูกน้องแบบไหน ท่านตอบว่า “ขยัน ใฝ่เรียนรู้ ซื่อสัตย์ และรู้จักหน้าที่ของตนเอง”

ข้อคิดและความห่วงใยที่มีต่อกรมศิลปากร

ท่านอธิบดีกรมศิลปากรกำลังจะเกษียณอายุราชการในวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๕๕ นี้ ท่านได้ฝากข้อคิดให้แก่อนุชนคนกรมศิลปากรว่า

“งานวิชาการกรมต้องมีความน่าเชื่อถือเป็นที่ศรัทธาแก่สาธารณชน และขอให้ทุกคนทำหน้าที่ของตัวเองให้ดีที่สุด ให้คุ้มค่าแก่การเป็นข้าราชการในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อช่วยกันแบ่งเบาพระราชภารกิจของพระองค์”

กล่าวได้ว่า แม้ท่านจะมีได้มีผลงานศิลปะเป็นเครื่องแสดงความเป็นศิลปิน แต่ท่านก็ได้ปฏิบัติภารกิจสำคัญนานปีการ อันเป็นกำลังสำคัญในการปกป้องคุ้มครองมรดกศิลปวัฒนธรรมของชาติอย่างสง่างาม จึงเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะได้รับการยกย่องให้เป็นศิลปิน – ศิลปากร

